Utbildningsutskottets betänkande

1980/81: 32

över de delar av proposition 1980/81: 116 om kommunalekonomiska frågor inför år 1982 som hänvisats till utbildningsutskottet jämte motion

Propositionen

I proposition 1980/81: 116 bilaga 2 har regeringen (utbildningsdepartementet) föreslagit riksdagen att

1. godkänna vad som i propositionen förordats beträffande statsbidrag till kostnader för pedagogisk stödpersonal,

2. godkänna vad som i propositionen förordats beträffande statsbidrag till gymnasieskolans linjer och specialkurser inom jordbruk, skogsbruk och trädgårdsnäring samt husligt arbete,

3. besluta att statsbidraget till landstingskommun för anskaffande eller förhyrande av lokaler för elevhem samt till inredning och inventarier i elevhem skall upphöra fr. o. m. den 1 juli 1982,

4. besluta att statsbidraget till landstingskommunerna för anskaffande eller förhyrande av första uppsättningen stadigvarande undervisningsmateriel skall upphöra fr. o. m. den 1 juli 1982.

Motionen

1980/81: 2047 av Stig Alemyr m. fl. (s) vari yrkas

1. att riksdagen i avvaktan på aviserad proposition om gymnasieskolans timplaner nu beslutar avslå regeringens förslag, yrkande 1, bilaga 2, om avveckling av statsbidrag till pedagogisk stödpersonal i gymnasieskolan,

2. att riksdagen som sin mening beslutar ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om samtidig behandling av statsbidraget till pedagogisk stödpersonal i gymnasieskolan och förändringar av gymnasieskolans timplaner m. m.

Utskottet

Regeringen föreslår i propositionen slopande av ett antal specialdestinerade statsbidrag eller förenklingar i fråga om dessa.

1 Bidrag till driften av gymnasieskolor

Enligt 11 § förordningen (1966: 115) om statsbidrag till driftkostnader för viss kommunal utbildning (1966 års statsbidragsförordning, omtryckt 1977: 490) utgår *statsbidrag till avlöningskostnader för s. k. pedagogisk stödpersonal* (bibliotekspersonal, biträden åt lärare och institutionstekniker). För budgetåret 1981/82 beräknas kostnaden uppgå till drygt 30 milj. kr.

Regeringen föreslår att detta statsbidrag upphör fr. o. m. den 1 januari 1982. Liksom f. n. bör det emellertid även i fortsättningen utgå till riksinternatskolor och Bergsskolan i Filipstad.

Enligt motion 1980/81: 2047 måste behovet av statsbidrag till pedagogisk stödpersonal ses i perspektivet av regeringens tidigare framförda förslag att reducera antalet lärarledda timmar i gymnasieskolan med 10 % (prop. 1980/81: 20 s. 11, UbU 1980/81: 15, rskr 1980/81: 120). Motionärerna hemställer att riksdagen i avvaktan på aviserad proposition om gymnasieskolans timplaner nu beslutar avslå regeringens förslag om avveckling av statsbidrag till pedagogisk stödpersonal i gymnasieskolan (yrkande 1). Sådant förslag bör behandlas samtidigt med förslag om förändringar av gymnasieskolans timplaner m. m. (yrkande 2).

Enligt utskottets uppfattning innebär förenklingar av skolans statsbidragssystem och inordnande av vissa specialdestinerade statsbidrag i annan statlig bidragsgivning – främst skatteutjämningssystemet – inte bara administrativa fördelar utan även att ett ökat lokalt ansvarstagande möjliggörs. Med hänvisning härtill bör riksdagen med avslag på motion 1980/81: 2047 godkänna vad som i propositionen förordats beträffande statsbidrag till kostnader för pedagogisk stödpersonal.

Statsbidrag till vissa kostnader för utbildningar som avser jordbruk, trädgårdsnäring eller husligt arbete utgår till landstingskommun och kommun som är huvudman för sådana utbildningar enligt förordningen (1963: 493) om statsbidrag till driftkostnader för tvåårig jordbrukslinje, tvåårig trädgårdslinje och vissa specialkurser i gymnasieskolan m. m. (omtryckt 1980: 712). Beträffande *utbildning som avser skogsbruk*, dvs. gymnasieskolans tvååriga skogsbrukslinje och specialkurser inom skogsbrukets område, gäller f. n. förordningen den 11 december 1980 om statsbidrag till skogsbrukets yrkesutbildning för tiden den 1 januari–den 30 juni 1981 (SÖ-FS 1980: 224).

Enligt föredragande statsrådets mening bör enhetliga statsbidragsbestämmelser gälla för driften av kommunens och landstingskommunens

gymnasieskolor. Därför bör 1966 års statsbidragsförordning få omfatta all utbildning inom gymnasieskolan med kommun eller landstingskommun som huvudman. Förslaget innebär enligt vad som anförs i propositionen att statsbidragen till kostnaden för socialförsäkringsavgifter för de berörda utbildningarna bör minska med närmare 6 milj. kr. Förändringarna avses gälla fr. o. m. den 1 juli 1981.

Utskottet tillstyrker förslaget.

2 Bidrag till byggnadsarbeten inom skolväsendet m. m.

Statsbidrag till kostnader för anskaffande eller förhyrande av lokaler för elevhem avsedda för bl. a. elever i gymnasieskolan samt för anskaffande av inredning och inventarier i sådana elevhem utgår till kommun och landstingskommun enligt förordningen (1979: 452) om statsbidrag till vissa elevhem. Det totala statsbidrag som utgår för ifrågavarande ändamål beräknas för budgetåret 1981/82 uppgå till ca 8 milj. kr. varav ca 7,5 milj. kr. beräknas utgå till landstingskommunerna.

Föredragande statsrådet anser att bidraget har mycket ringa betydelse för landstingskommunernas ekonomi och föreslår att det upphör fr. o. m. den 1 juli 1982 såvitt avser landstingskommunerna.

Utskottet tillstyrker förslaget.

3 Bidrag till undervisningsmateriel inom gymnasieskolan m. m.

Statsbidrag till kostnader för anskaffande eller förhyrande av första uppsättningen stadigvarande undervisningsmateriel för gymnasieskola och kommunal högskoleutbildning utgår till kommun och landstingskommun enligt förordningen (1980: 714) om statsbidrag till kostnader för hörselteknisk utrustning m. m. inom viss kommunal utbildning. Det totala statsbidrag som utgår för ifrågavarande ändamål beräknas för budgetåret 1981/82 uppgå till ca 41 milj. kr., varav ca 6,5 milj. kr. beräknas utgå till landstingskommunerna.

Föredragande statsrådet anser att bidraget till första uppsättningen stadigvarande undervisningsmateriel har mycket ringa betydelse för landstingskommunernas ekonomi och föreslår att det upphör fr. o. m. den 1 juli 1982 såvitt avser landstingskommunerna.

Utskottet tillstyrker förslaget.

4 Hemställan

Utskottet hemställer

1. att riksdagen med avslag på motion 1980/81: 2047 godkänner vad som i proposition 1980/81: 116 förordats om statsbidrag till kostnader för pedagogisk stödpersonal,

2. att riksdagen godkänner vad som i proposition 1980/81: 116 förordats om statsbidrag till gymnasieskolans linjer och specialkurser inom jordbruk, skogsbruk och trädgårdsnäring samt husligt arbete,
3. att riksdagen beslutar att statsbidraget till landstingskommun för anskaffande eller förhyrande av lokaler för elevhem samt till inredning och inventarier i elevhem skall upphöra fr. o. m. den 1 juli 1982,
4. att riksdagen beslutar att statsbidraget till landstingskommun för anskaffande eller förhyrande av första uppsättningen stadigvarande undervisningsmateriel skall upphöra fr. o. m. den 1 juli 1982.

Stockholm den 7 maj 1981

På utbildningsutskottets vägnar
STIG ALEMYR

Närvarande vid ärendets slutbehandling: Stig Alemyr (s), Hans Nyhage (m), Bengt Wiklund (s), Jörgen Ullenhag (fp), Lars Gustafsson (s), Rune Rydén (m), Helge Hagberg (s), Lennart Bladh (s), Birgitta Rydle (m), Lena Hjelm-Wallén (s), Kerstin Göthberg (c), Karl-Erik Häll (s), Ylva Annerstedt (fp), Larz Johansson (c) och Christina Rogestam (c).

Reservation

Bidrag till kostnader för pedagogisk stödpersonal (mom. 1)

Stig Alemyr, Bengt Wiklund, Lars Gustafsson, Helge Hagberg, Lennart Bladh, Lena Hjelm-Wallén och Karl-Erik Häll (alla s) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 2 börjar "Enligt utskottets" och slutar "pedagogisk stödpersonal" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det är nödvändigt att frågor om statsbidrag till pedagogisk stödpersonal i gymnasieskolan och om minskningen av de lärarledda lektionerna i gymnasieskolan behandlas i ett sammanhang. Om elevernas studiearbete i högre grad skall fullgöras utan lärarhandledning krävs inte bara tillgång för eleverna till bibliotek och institutioner utan även bl. a. bibliotekspersonal och institutionstekniker. Utskottet har erfarit att den planerade propositionen om gymnasieskolans timplaner m. m. har uppskjutits. Med hänsyn härtill anser sig utskottet nu inte kunna ta ställning till förändringar i ifrågavarande statsbidrag. Utskottet anser därför att riksdagen nu inte bör godkänna vad som i propositionen förordats om statsbidrag till kostnader för pedagogisk stödpersonal utan ge regeringen till känna vad utskottet här har anfört.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. att riksdagen beträffande statsbidrag till kostnader för pedagogisk stödpersonal med avslag på proposition 1980/81: 116 och med bifall till motion 1980/81: 2047 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Norstedts Tryckeri, Stockholm 1981